

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 12/3 2023 s. 968-975, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

KÖROĞLU DESTANI'NIN KAZAK VERSİYONUNDA CADININ FİZİKSEL İMAJINA AİT BİR UNSUR: KULAK

Elif Şebnem DEMİRCİ*

Geliş Tarihi: 18.04.2023

Kabul Tarihi: 07.07.2023

Öz

Kazak Türkleri zengin bir destan geleneğine sahiptir. Koroğlu Kazak anlatmaları da bu destan geleneği içerisinde Kazak halkının kültürel zenginliklerini yansıtmaktadır. Sözlü kültür ürünleri içerisinde yer alan demonik varlıklar, anlatıyı canlı tutar. Bu demonik varlıklardan biri olan cadı, tasvir edilen fiziksel özellikleri ile farklı kültürler içerisinde benzerlik göstermektedir. Kötülüğün karşılığı olarak düşünülen, her daim korkunç bulunan cadı, destanda başı sıkışınca yardım istenilen bir varlık olarak karşımıza çıkar. Destanda cadı, rüya yorumlatılıp ayrıca kürek kemikleriyle fal baktırılmasıyla ilk başvurulan varlık olmuştur. Bu çalışmada, *Koroğlu Destanı*'nın Kazak versiyonunda cadının fiziksel özelliklerinden biri olan normalden farklı tasvir edilmiş *kulağı* ve bu özelliğin cadının karşı taraftan üstünlüğünün göstergesi olduğu üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Koroğlu Destanı, Kazak kültürü, cadı, fiziksel imaj, kulak.

AN ELEMENT OF THE PHYSICAL IMAGE OF THE WITCH IN KÖROĞLU EPIC IN THE KAZAKH VERSION: EAR

Abstract

Kazakh Turks have a rich epic tradition. Kazakh versions of Koroğlu narratives also reflect the cultural richness of Kazakh people in this epic tradition. Demonic creatures in oral culture keep the narrative alive. The witch, one of these demonic creatures, has similarities in the cultures with the physical features depicted. The witch, who is thought to be the equivalent of evil and is always scary, appears as a being who is asked for help when anybody is in trouble in the epic. In the epic, the witch interpreting dreams and telling fortunes is a being to be referred to. In this study, the ear of the witch in Koroğlu Epic in the Kazakh Version, which is one of her physical features and described as different from the normal ear and it is emphasized that this situation is an indicator of the witch's superiority over the others.

Keywords: Koroğlu Epic, Kazakh culture, witch, physical image, ear.

Giriş

Destanlar, toplumların yaşam tarzı ile ilgili ve hayatlarında iz bırakmış tarihi olaylar hakkında bize ayna tutan anlatılardır. Kazak destancılık geleneğinde, kahramanlık içerikli anlatılar için epos, arhaik epos, köne epos, batırlık epos, kaharmandık köne epos, liro-epos,

* Dr. Öğr. Üyesi; Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
elif.demirci@erdogan.edu.tr

ğışıktık epos, romandık epos, batırlık ertegi, cır, batırlar cırı, tarihi cır, ğışıktık cır, epostık cır, lıro-epostık cırlar, lıro-epıkalık cırlar, dastan gibi adlandırmalar kullanılmaktadır (Aça, 2002, s. 47).

“Türk destanî anlatmalarından bazıları Türk boylarından biri bazıları ise daha fazla Türk boyu tarafından bilinmektedir” (Ekici, 2004, s. 13). *Köroğlu Destanı* da tüm Türk boyları tarafından bilinmektedir. Köroğlu Kazak anlatmaları, oldukça geniş bir coğrafyaya yayılmış Köroğlu anlatmalarının kültürel değerler bütününe bünyesinde barındırmaktadır. Kaynağını tarihten alan pek çok sosyal ve kültürel unsur, destan içerisinde yer aldığı gibi (atçılık, avcılık, yaylacılık, yağmacılık, ad verme vs.) pek çok tarihi olay, millet ve milletler arası ilişkiler de destana açık ya da gizli tesir etmiştir (Şişman, 2000, s. 52). Destanda Köroğlu’nun yaptığı mücadelelerin yanı sıra bu mücadelelerin, düşmanı Şağdat Han üzerindeki etkisine de değinilmiştir. Şağdat Han, gördüğü rüyanın tedirginliğini yanına çağırdığı cadının söyleyecekleri ile aşmaya çalışır. Anlatıda karşılaşılan cadı imajı önceden farklı şekilde tasvir edilmektedir.

14. yüzyıldan itibaren Avrupa halkının hayatının tam da ortasında yer alan cadı avcılığı, modern cadı anlayışını doğurmuştur. Bu cadı simgesi, bugün masallarda, destanlarda, hikâyelerde karşılaştığımız geleneksel cadı imajından oldukça farklıdır. Halk anlatılarında genellikle belirli özellikleriyle ön planda olan ve anlatılara renk katan cadının farklı fiziksel özelliklerinin tespiti aslında cadıya bakış açısının değişimini sağlayacaktır. Bedensel farklılıklar karşı taraftan üstünlüğün de göstergesidir. İnsanlık tarihi boyunca her daim çekinilen cadı imajı, destanda sıra dışı kulak boyutuyla tasvir edilmiştir. Mitik anlatılardan destanlara kadar birçok kültür ürününde çeşitli tabiatüstü varlıkların olağan dışı *kulaklarına* ve onların işlevlerine rastlamaktayız. *Köroğlu Destanı*’nda da cadının bu fiziksel farklılığı ona güç sağlamaktadır.

1. Cadı İmajı

Destanlar motiflerle hayat bulur, zenginleşir ve bu şekilde canlı kalır. *Köroğlu Destanı* da onu şekillendiren motifler açısından oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Anlatılarda özellikle kahramanın geleceği ile ilgili bilgi veren rüya motifine sıklıkla rastlarız. *Köroğlu Destanı*’nda da Şağdat Han görmüş olduğu rüyanın etkisinden kurtulamaz ve rüyayı yorumlaması için idaresi altında olan cadıyı çağırır. Mitik anlatılarda, masallarda ve efsanelerde korkunç, kötü ve çirkin gibi olumsuz özelliklerle tasvir edilen cadı imajıyla karşılaşmaktayız. Cadı, genel olarak büyü ile uğraşan ve kötülük yapan çirkin kadın şeklinde tasavvur edilse de demon olarak kabul edilebilecek özelliklere sahiptir (Sarpkaya, 2014, s. 101). Doğan Kaya, demonik bir varlık olan cadıyı, “Büyücü, hortlak, sihirbaz kadın. İnanca göre bilhassa geceleri insanlara zarar veren, mecazen ferasetli düşünen, art niyetli insan” (Kaya, 2007, s. 175) olarak tanımlamıştır. Evrim Ölçer Özünel ise masallardaki cadıların genellikle orta yaşlı, çekiciliğini kaybetmeye yüz tutmuş kadınlardan oluştuğunu belirtmiştir (Ölçer Özünel, 2006, s. 85).

Halk inanışlarında da cadı, tamamen olumsuz özelliklere sahip tabiatüstü varlık olarak düşünülmektedir. Doğu Karadeniz yöresinde farklı adlandırmalarla da bilinen cadının genelde yeni doğmuş insan ve hayvanların canına kastettiği görülmektedir. Ayrıca cadıların, insanların mallarını çaldıkları, kadınların kocalarını sahiplendiklerine de inanılır (Küçük, 2011, s. 129). Cadıların aynı zamanda öldükten sonra dirilen tabiatüstü varlık olduğuna inanılmaktadır. Cadı, büyücü, yaşlı kadın olarak düşünülse de geceleri mezarından çıkarak gezdiğine inanılan hortlak anlamına da gelmektedir (Yaltırık, 2013, s. 202).

Sözel ve yazılı anlatılarda genellikle olumsuz bir imaj çizen cadıların başlangıçta otacı olarak da adlandırılan iyileştirici vasıflarının olduğu sonrasında bugünkü imaja büründükleri düşünülmektedir. Şifalı bitkiler ve otlar üzerinde fikir sahibi olan ve onların iyileştirici özelliklerine hâkim cadılar bu özelliklerinden dolayı ilk doktorlar olarak bilinmektedir. Ancak sonrasında ataerkil düzen ile birlikte yaşam şekilleri değişmiş ve orta çağda onlara cadı imajı addedilmiştir (Koçak ve Gündoğdu, 2018, s. 120). Olağanüstü demonik varlık olarak adlandırılan cadılar, Lilith ile ilişkilendirilmiştir. Lilith, Yahudi folklorunda bulunan, cinsel cazibeler, fırtınalar, hastalıklar ve ölümle ilişkilendirilen bir dişi şeytan figürüdür. Tarihsel olarak, Lilith figürü ilk olarak rüzgâr ve fırtına demonlarının bir sınıfı olarak ortaya çıkar (Bilgili, 2022, s. 133).

Modern anlamda cadı, insanlığın başlangıcından beri efsanelerde, destanlarda ve masallarda yaşayan çok sayıda düşsel varlığın ortaklaşa oluşturduğu bir üst biçim olarak düşünülebilir (Akın, 2022, s. 146). Ancak bu durumda anlatılarda karşılaştığımız geleneksel cadı kimliğinin önemi inkâr edilemez. Cadıların üzerinde barındıkları birçok kimlik içerisinde fal bakma da mevcuttur. Kazak halkı, kürek kemiği, aşık kemiği, koyun veya keçi gübresi ile fal bakmaktadır. Kazak kültüründe fal bakan kişilere yağrncı, kumalakçı, ırımcı denilmektedir (Gümüş, 2021, s. 11-12). Destanda, cadı rüya tabirinin yanı sıra fal da bakabilmektedir.

2. Cadının Fiziksel Gücü

Sadece kadınlardan oluşan ve insanlara zarar veren, korkutan kötü niyetli cadılar, değnekle dolaşan, kırışık yüzlü, uzun tırnaklı, oldukça çirkin, kambur iğrenç ve ürkütücü bir koca karıdır. Cadılar aynı zamanda kılık değiştirebilen yaşlı kadınlar olarak da tanımlanmaktadır (Ozan, 2015, s. 49). Bu tanımlamada cadı fiziksel özelliklerinden dolayı kendisinden korkulan olağanüstü varlık olarak tasvir edilmiştir. Cadıların ilk temsilcisi olarak kabul edilen genellikle kırmızı bir elbise giyen Lilith'in uzun saçları mevcuttur. Lilith, dar ağızlı, dudakları ise kırmızı olarak belirtilmiştir (Demir, 2017, s. 93).

Telmud'da Lilith insana benzeyen ancak kanatları olan bir varlık olarak anlatılmaktadır (B. Nido 24b) (Zingsem, 2005, s. 43). Kabala'nın Kutsal Kitabı Sohar'a göre ateş, Lilith'in ana elementidir. Lilith genellikle kafasından göbek deliğine kadar güzel bir kadının vücudu ve göbek deliğinden aşağısında ise bir alev sütunu olarak tanımlanmaktadır (Zingsem, 2005, s. 47).

Genel olarak kötünün karşılığı olarak düşünülen cadı, anlatılarda olumsuz özellikleriyle tasvir edilmiştir. Hemen hemen tüm kültürlerde masal cadısı, iri burnu, içine çökmüş kırmızı gözleri, bindiği süpürgesi ve omzundan hiç ayrılmayan kara kargası ile yaşlı bir cadalozdur (Akın, 2022, s. 147). Olağanüstü vasfı kabul görmüş olan cadı, Köroğlu Destan'ında fiziki özelliğiyle dikkat çekmektedir. Onunla özdeşleşmiş genel tanımlamalardan farklı olarak destanda cadı, kulağını yorgan misali örtebilmektedir. Kulağının boyutu tasvir edildiği şekliyle cadının cüssesi hakkında da dinleyiciye/okuyucuya ipucu verir.

Şehrinden çağırılmış bütün insanları,

Bırakmamış iyi ile kötüyü

İdaresi altında tek bir cadı var imiş,

Fal baktığında bilirmiş bütün âlemi.

Hâkim, dâhi o cadıya derlerdi,
Sıkışınca ona verin diye haberi,
Elinden gelen sadece kötülük,
Görürdü halk ondan zararı.

Gençliğinden sevimsiz, ervahların sevmediği,
Çağırınca Şağdat'a gelir
Patlamış iki gözü, boyu kısa
Eğilmiş orak burun, kurumuş çenesi.

Altına bir kulağını edip yatak,
Örtünür kulağını yorgan misali
Dudağı iki karış, yanağı pürüzlü
Çok insanı aldatmış, söylediği dedikodu.

Yaşı var üç yetmiş aşım,
İki halkı düşman eder dedikodu yapıp.
“Düşünü ben yorayım, yüzüne söylerim” deyip
Önüme geldi Şağdat'ın adımlayıp (Arıkan, 2007, s. 55).

Destanda cadı, patlamış iki gözü, eğrilmiş burnu, kurumuş çenesi ve kısa boyu ile tam bir cadı imajı çizmektedir. Bununla birlikte cadının bir kulağını kendine yatak yapması diğer kulağını yorgan gibi örtünmesi cadının fiziksel olarak gücünü göstermektedir. Bu özelliğiyle Dede Korkut anlatmalarından *Basat'ın Tepegöz'ü Öldürdüğü Boy*'daki Tepegöz ile örtüşmektedir. Bu anlatmada, Tepegöz Basat'ı yakalayıp “edüğünün koncuna” sokmaktadır (Ergin, 1997, s. 212). Burada giysi, fizikî kıyaslanmanın, gücün, karşı tarafın zayıflığını, güçsüzlüğünü göstermenin bir sembolü olarak düşünülmektedir (Çetinkaya, 2015, s. 105). Destanda da cadının çeşitli kültürlerdeki imajından farklı olarak kulaklarının büyüklüğü aslında onun sahip olduğu gücün sembolüdür ve fiziksel olarak cadının karşı taraftan daha üstün olduğunun göstergesidir.

Destanın ilerideki kısmında cadının benzer özelliğiyle karşılaşmaktayız. Cadının kulaklarının onu örtecek kadar büyük olduğu belirtilmiştir. Bu tasvir özelliğiyle cadı bambaşka bir imaj çizmektedir.

Bir gün Şağdat yatarken rüya gördü
Fırtına kopan karla karışık kışı gördü
Üç kaplan üç tarafından saldırıp,
Şağdat Han'ı pençeleriyle yakaladı

Kaçacağım derken düşüp yere serilip,
Şağdat Han'ın tahtı kalmış devrilip.

Çağır rüya yorumcusu, cadı anamı,
Üç kaplan devirdi deyip tahtımı.
Geldi cadı kulaklarıyla örtünüp,

Falımı açıp duruma bakayım deyip (Arıkan, 2007, s. 223)

Masallarda genellikle üvey anne ile özdeşleşen, çocuklara zulüm eden cadılar, anlatıların sonunda cezalandırılmıştır. *Koroğlu Destanı*'nda cadı, zor durumda kalındığında yardım istenilen özellikle rüya yorumu ve fal bakma da ilk akla gelen varlık olmuştur. Fiziksel özelliklerinden dolayı oldukça güçlü ve korkutucu bir imaj çizen cadının karşı taraftan üstün olduğu açıktır.

Cadının bu farklı imajını tamamlayan *kulak* ile mitolojide de karşılaşmaktayız. Er Töştük Destanı'nda Temir-Kulak, Ay-Kulak, Kün (veya Kan) –Kulak, Çoin Kulak, Yantakçı gibi devler kulaklarının özelliklerine göre sınıflandırılmışlardır. Aynı şekilde İran ve Müslüman mitolojisinde de, insana benzemeyen varlıklar kulak büyüklüklerine göre özellik kazanmaktadır (Ögel, 2014, s. 584-585). *Koroğlu Destanı*'nın Kazak versiyonunda cadının kulağının onu örtecek kadar büyük olmasıyla benzer bir durum Han-nâme'de karşımıza çıkmaktadır. Han-nâme'de Karnülbakar dağından çıkıp Oğuz-Han'a saldıran, Yecuc-Me'cuc halkının kulaklarının büyüklüğünden dolayı kulakları onları sarar ve hiçbir ok ve kılıç onlara değmez (Ögel, 2014, s. 585). Oğuz, Yecuc-Me'cuc halkını yenebilmek için kardeşlerinin ona baş eğmesini istemiş; onlar da şöyle söylemişlerdir:

Ey Han, bizim elimizden bir şey gelmez! Karnülbakar dağından bir sürü indi. Bunların boyları çok uzun, başları tıpkı fil başı, kulakları kalkan gibi, sayıları da çegirgelerden ve karıncalardan daha çok. Savaş sırasında kulaklarını hemen vücutlarına örtüp gizliyorlar. Bunun için onlara ne ok ne de kılıç işliyor. Onlarla savaşmanın imkânı yoktur. Birini öldürürsen onu geliyor, onunu öldürürsen, yüzü geliyor; yüzünü öldürürsen bini birden geliyor (Ögel, 2014, s. 416).

Destanda, cadının fiziksel gücünün sembolü olan *kulakların* burada da savaş esnasında Yecuc-Me'cuc halkını koruma vasfını üstlendiğini görmekteyiz. Cadının kulağını kendine yorgan yapmasıyla örtüşen bir durum ile hadislerde de karşılaşmaktayız. Hadislerde kulaklarından birini, altına döşek gibi, diğerini de yorgan gibi serip yatan bazı kavimlerin varlığından bahsedilmektedir (Ögel, 2014, s. 585). İsmail Hâmi Dânişmend'e göre kimisinin eniyle boyunun aynı olduğu, kimisinin Lübnan çamları kadar boyu olduğu, kimisinin de bir kulağını yatak bir kulağı yorgan yaptığı bu kavim Yecuc-Me'cuc'tür (Dânişmend, 1983, s. 100). Kulak bazen de fiziksel özelliğin belirleyici unsurlarındandır. Yakut Türklerinde, batı göğünde yer alan kötü ruhlar çok çirkin görünümlüdürler ve yedinci katta oturanların kulakları yoktur (Yıldız, 2008, s. 89). Kötü ruhların bazılarının kulaklarının olmaması onların çirkinliğiyle ilişkilendirilmiştir.

3. Sonuç

Destanlar milletlerin hayatında derin izler bırakmış anlatılardır. *Köroğlu Destanı'nın* Kazak versiyonu zengin bir kültür birikimini bünyesinde barındırır. Motif açısından oldukça yoğun olan destanda, özellikle mitik anlatılar ve masal gibi sözlü kültür ürünlerinde yer alan cadı imajıyla karşılaşmaktayız.

Genel olarak sözlü kültür ürünlerinde cadı, kötü, çirkin ve korkunç olarak tasvir edilmiştir. Hortlak, büyücü olarak da adlandırılan cadılar aynı zamanda fal bakan ve rüya yorumlayan tabiatüstü varlıklardır. Destanda, Şağdat Han gördüğü rüyayı ilk olarak yanına çağırttığı cadıya yorumlatır. Ürkütücü kimliği ile anlatılarda karşılaştığımız cadı, bu özelliğine rağmen yine de ilk akla gelen varlık olmuştur. Daima korkulan bir demonik varlık olan cadı benzer fiziksel özellikleriyle de anlatılmaktadır. Bu destanda ise cadı bilinenin aksine farklı bir fiziksel özelliğiyle tasvir edilir. Cadının bir kulağı ona yatak diğeri ise üzerini örtecek büyüklükte yorgan olmuştur. Cadının olağan dışı kulak özelliği ile mitolojide de karşılaşmaktayız. Destanda *kulağın*, tabiatüstü varlığı koruma ve onu diğer canlılardan üstün kılma vasfı cadı imajına, bilinenin dışında farklılık katmaktadır.

Kaynaklar

- Abanoz, K. (2011). Doğu Karadeniz yöresi doğum sonrası inaniş ve uygulamalarında cadı/obur, *Karadeniz*, 12, 123-136.
- Aça, M. (2002). *Kazak Türklerinin destanları ve destancılık geleneği*. Konya: Kömen Yayınları.
- Akın, H. (2022). *Ortaçağ Avrupa'sında cadılar ve cadı avı*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Arıkan, M. (2007). *Kazak destanları I Köroğlu'nun Kazak anlatmaları*. Ankara: TDK.
- Bilgili, N. (2022). *İnanna'dan umay'a, Lilith'den al karısı'na Türk mitolojisinde tanrıçalar ve cadılar*. Ankara: Hermes Yayınları.
- Çetinkaya, G. (2015). *Dede Korkut Hikâyeleri'nde semboller*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dânişmend, İ. H. (1983). *Türklük meseleleri*. İstanbul: İstanbul Kitabevi Yayınları.
- Demir, B. (2017). *Batı sanatında ötekinin temsili olarak cadı imgesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ekici, M. (2004). *Türk dünyasında Köroğlu*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ergin, M. (1997). *Dede Korkut kitabı*. Ankara TDK Yayınları.
- Gümüş, Ş. (2021). Türk kültüründe sihir/büyü ve fal: Türk destanlarından örneklerle. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*. 50.1-20.
- Kaya, D. (2007). *Ansiklopedik Türk halk edebiyatı terimleri sözlüğü*. Ankara: Akçağ.
- Koçak, A. ve Gündoğdu, S. K. (2018). Kahramanın yolculuğunda dişil varlıklar: Karaçay-Malkar Nart destanları örneği. *Littera Turca*, 4, 101-125.
- Ozan, M. (2015). Dünden bugüne Türk halk kültüründe “Kara İyeler”. *Kültür Evreni*, 23, 41-51.
- Ögel, B. (2014). *Türk mitolojisi*. C. I. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Ölçer Özünel, E. (2006). *Masal mekânında kadın olmak masallarda toplumsal cinsiyet ve mekân ilişkisi*, Ankara: Geleneksel Yayınları.

- Sarpkaya, S. (2014). *Türkiye sahası masal ve efsanelerinde demonolojik varlıklar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şişman, B. (2000). Köroğlu Destanı'nın Kazak varyantındaki tarihi, sosyo-kültürel unsurlar. *Millî Folklor*, 45, 52-59.
- Yaltırık, M. B. (2013). Türk kültüründe hortlak-cadı inanışları. *Tarih Okulu Dergisi*, 16, 187-232.
- Yıldız, N. (2010). Türk destanlarında kötü huylu devler. *Millî Folklor*, 87, 41-51.
- Zıngsem, V. (2005). *Lilith*. İzmir: İlya Yayınevi.

Extended Abstract

Epics are narratives that mirror about the lifestyles of societies and historical events that have left their mark on their lives. Narratives on heroism such as Oğuz Kağan, Köroğlu, Manas are named epos, arhaik epos, köne epos, batırlık epos, kaharmandık köne epos, liro-epos, ğaşıktık epos, romandık epos, batırlık ertegi, cır, batırlar cır, tarihi cır, ğaşıktık cır, epostık cır, liro-epostık cırlar, liro-epikalık cırlar, dastan (epic) in the epic tradition of Kazakh Turks. The epic of Köroğlu is an example of the Kazakh people's cultural richness, change, and creativity that lasted for centuries.

Köroğlu Kazakh narratives include the cultural values of Köroğlu narratives spread over a very wide geography. While many social and cultural elements that take their source from history are included in the epic (horse breeding, hunting, transhumance, plundering, naming, etc.), many historical events, nations and international relations have had an obvious or hidden effect on the epic. In addition to the struggles of Köroğlu, the effect of these struggles on his enemy Şağdat Han is also mentioned in the epic. Şağdat Han tries to overcome his anxiety through the words of the witch he called over.

The determination of the different physical characteristics of the witch that is usually at the forefront with certain features and embellish folk narratives will actually change people's perspective on the witch. Physical differences are also an indication of superiority from the others. The image of the witch, which has always been feared throughout the history of humanity, supports this situation by being depicted with an extraordinary ear size in the epic.

Epics enliven, enrich, and remain alive thanks to motifs. The epic of Köroğlu also has a very rich structure in terms of the motifs that have shaped it. In the narratives, we often come across the motif of dream that gives information about the future of the hero. In the epic of Köroğlu, Şağdat Han cannot get rid of the effect of the dream he has had and calls over the witch under his control to interpret the dream. In ancient mythical narratives, tales, and legends, we encounter the image of the witch that is terrible, evil, and ugly.

It is thought that witches, who usually portray a negative image in oral and written narratives, initially have healing qualities, also called herbalists, and then take on the existing image. The English word "witch" derives from wicca, meaning "wise woman". Wise women were midwives and healed the sick as they had extensive knowledge of the healing properties of herbs and herbs. So, witches were the first doctors. The word "witch" acquired negative connotations after the patriarchy began. A person who accepted a deviant lifestyle and was therefore excluded from society was most likely called a witch in medieval times. These connotations still exist today.

Among the many identities that witches have, there is also fortune-telling. The practices of Kazakh Turks about fortune-telling and the terms used for these practices are almost the same as in the Kyrgyz field. The tradition of fortune-telling using scapula, ankle bone, sheep or goat manure is common among Kazakh Turks.

Witches consisting of females only are malevolent and mean-spirited beings that like harming good people. To put it in detail, the witch is an ugly, hideous, and frightening old woman with a wrinkled face, long nails, and a hunchback, walking around with a stick. Witches are also described as old women who can disguise themselves. In this definition, the witch is depicted as an extraordinary being that is feared because of her physical characteristics. Often described in a red dress, Lilith, who is considered the first representative of witches, has long, rose-colored hair. She has rosy cheeks. She has six pieces of jewelry in her ears. Her mouth is narrow, her tongue is sharp like a sword, her words are soft, and her lips are rose-red.

The witch, who is generally thought to be the equivalent of evil, is depicted with her negative features in the narratives. The fairy tale witch, one of the liveliest folkloric elements in almost all cultures, is an old hag with her big nose, sunken red eyes, the broom on which she rides to cause numerous misfortunes, and the black crow that never leaves her shoulder. The witch, whose extraordinary qualities are accepted, draws attention with her physical features in the epic of Koroğlu. Unlike the general definitions specific to her, the witch in the epic can cover her ear like a quilt. The size of her ear depicted gives a clue to the listener/reader about her size.

In the epic, the witch completely fits the image of a witch with her two popped eyes, curved nose, dry chin, and short stature. Moreover, the witch's making one ear a bed for herself and covering the other ear like a quilt shows the witch's physical strength. With this feature, it coincides with Tepegöz in the tribes in which Basat Killed Tepegöz in Dede Korkut stories. In the story, Tepegöz captures Basat and he puts in his boots. Here, clothing is used as a symbol of physical comparison, power, and showing the weakness of the others. In the epic, unlike the image of the witch in all cultures, the size of her ears is actually a symbol of her power. It is an indication that the witch is physically superior to the others.

In the next part of the epic, we encounter the same feature of the witch. It is stated that the witch's ears are large enough to cover her. With this depiction, the witch creates a completely different image.